

Vergaderjaar 2024–2025

33 835

Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA)

Nr. 235

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN LANDBOUW, VISSERIJ, VOEDSELZEKERHEID EN NATUUR

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 7 februari 2025

Bijgaand bied ik u, mede namens de Staatssecretaris Jeugd, Preventie en Sport, het jaarplan 2025 van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) aan.

Opzet jaarplan 2025

De NVWA biedt het jaarplan 2025 op een interactieve wijze aan op haar website [<https://www.nvwa.nl/over-de-nvwa/publicaties/jaarplan-2025>]. De verschillende «tegels» op de website geven inzicht in de activiteiten van de NVWA in 2025, organisatiebreed en per publiek belang (voedselveiligheid, dierenwelzijn, productveiligheid, tabaks- en alcoholontmoediging, diergezondheid, plantgezondheid, en natuur en milieu).

De NVWA houdt toezicht door goed gedrag van ondernemers te stimuleren waar dat kan en in te grijpen waar dat moet. Dat doet de NVWA zichtbaar voor het grote publiek; onder meer door – via het jaarplan – keuzes uit te leggen. Ook onderhoudt de NVWA actief relaties met koplopers in de sector en met brancheorganisaties, onderzoeksinstituten en handhavingpartners – nationaal en internationaal. Samen met hen probeert de NVWA risico's optimaal te beheersen. De NVWA is hierbij onafhankelijk: ze gaan de dialoog aan met ondernemers, maar bepalen zelf of en hoe op te treden. Dit gebeurt altijd met de belangen van mens, dier en natuur voorop.

Klaar voor de toekomst

De samenleving moet kunnen vertrouwen op veilig voedsel, veilige consumentenproducten en op een zorgvuldige omgang met dieren en de natuur. Een stevige toezichthouder als de NVWA is daarbij onontbeerlijk, zeker in tijden van geopolitieke spanningen.

De afgelopen jaren heeft de NVWA geïnvesteerd in urgente taken (zoals het versterken van het toezicht op het gebied van productveiligheid en industriële productie; het kunnen voldoen aan Europese wet- en regelgeving; toezicht op onjuist gebruik van biociden op agrarische bedrijven en het oplossen van structurele problematiek bij het toezicht op fytosanitaire normen). Ook heeft de NVWA geïnvesteerd in het herstellen van het fundament van de organisatie (900 nieuwe medewerkers) en aan vernieuwing van het toezicht door gebruik te maken van innovaties (o.m. gedragsbeïnvloeding, nieuwe technologieën en controles op afstand in plaats van fysieke controle).

Keuzes en prioriteiten voor 2025

Uiteraard zijn bedrijven primair zélf verantwoordelijk om te voldoen aan wet- en regelgeving. De NVWA treedt op daar waar wetten of regels – onbewust of bewust – niet worden opgevolgd. De prioriteiten in het jaarplan 2025 zijn gericht op waar de impact en toegevoegde waarde van het toezicht het grootst is.

De NVWA werkt vanuit een Visie op Toezicht, waarin het maatschappelijk effect centraal staat. Over hoe een zo groot mogelijke maatschappelijke impact te bereiken heeft het Bureau Risicobeoordeling en Onderzoek (Buro) van de NVWA in 2024 aanbevelingen gedaan. In haar risicobrief zet Buro uiteen hoe een afwegingskader zo op te zetten dat op basis van kennis de risico's zo optimaal mogelijk worden beheerst en de maatschappelijke impact maximaal is. In 2025 geeft de NVWA opvolging aan deze aanbevelingen. De risicobrief van Buro en de reactie daarop van de NVWA zijn te raadplegen op de website van de NVWA [<https://www.nvwa.nl/documenten/nvwa/organisatie/buro/publicatie/risicobrief-buro-2024>]. Over de beleidsmatige opvolging van de risicobrief van Buro – en de managementreactie daarop – voeren de departementen en de NVWA in 2025 met elkaar het gesprek.

De NVWA vertaalt de overkoepelende Visie op Toezicht per publiek belang naar prioriteiten in het toezicht. Deze prioriteiten zijn veelal meerjarig. In het jaarplan 2025 staan de specifieke doelen voor 2025 die voortkomen uit de respectievelijke visies. Hierna volgt een korte samenvatting van de speerpunten voor de beleidsterreinen van VWS en LNV.

1. Werkzaamheden VWS-terrein

De NVWA heeft te maken met een stijging van de kostprijs voor het uitvoeren van werkzaamheden als gevolg van de nieuwe CAO voor rijksambtenaren. Daarnaast is er een taakstelling opgelegd naar aanleiding van het hoofdlijnenakkoord (bijlage bij Kamerstuk 36 471, nr. 37). Het tekort ten aanzien van de VWS-opdracht voor 2025 is € 12 mln. Dit bedraagt 8% van het totale beschikbare budget. Er is voor gekozen om het financiële tekort te laten neerslaan bij de meest omvangrijke publieke belangen: voedselveiligheid en productveiligheid.

Voor voedselveiligheid (afname van € 10 mln, 12% van het totale budget voor VWS-opdracht voor voedselveiligheid in 2025) en productveiligheid (afname van € 2 mln, 4% van het totale budget voor productveiligheid in 2025) betekent de herprioritering dat de NVWA in 2025 relatief minder werkzaamheden zal uitvoeren op het terrein van regulier toezicht, systeem-inspecties, steekproefsgewijze controles, reageren op meldingen, monsternames en ad hoc werkzaamheden.

Om de risico's van bovengenoemde herprioritering te mitigeren en met het oog op het perspectief van het verkleinen van de disbalans tussen taken en middelen op de lange termijn, investeert de NVWA in 2025 juist in toekomstgerichte, vernieuwende en innovatieve projecten om toezicht effectief en efficiënt te houden.

Voor VWS investeert de NVWA in 2025 dan ook in o.m. een trendmonitor voor alle online aankopen op het terrein van voedsel- en productveiligheid en in het verbeteren van het meldingssysteem. Wanneer wordt gesneden in het reguliere toezicht, zoals dit jaar het geval is op VWS-domeinen, wil de NVWA hiermee op termijn de informatiepositie borgen.

Voedselveiligheid

Voedselveiligheid is het grootste publieke belang waarop de NVWA toeziet. Het niveau van voedselveiligheid in Nederland is hoog. Het toezicht van de NVWA draagt hieraan bij. De NVWA richt zich daarbij op de hele plantaardige en dierlijke voedselketen (inclusief diervoeder).

De NVWA richt zich in haar toezicht op het publieke belang voedselveiligheid op microbiologische risico's (bacteriën en virussen), chemische verontreinigingen, allergenen (en kruisbesmetting), onjuiste of misleidende etikettering en op frauderisico's. Insteek hierbij is om in een vroeg stadium betrokken zijn bij Europese wet- en regelgeving, een sterke informatiepositie, mogelijkheden voor experimenteeruitkomst bij innovaties, versterken van de internationale samenwerking, de dialoog aangaan met bedrijven, ondernemers en consumenten over hun eigen verantwoordelijkheid, en stevig blijven optreden tegen voedsel fraude en misleiding.

Productveiligheid

De NVWA stimuleert met haar toezicht op productveiligheid dat bedrijven de veiligheid van non-food consumentenproducten borgen. Daarmee beschermt de NVWA consumenten tegen producten die (ernstig) letsel en (ernstige) gezondheidsschade kunnen veroorzaken.

De focus in 2025 voor het toezicht op productveiligheid ligt in op het verder versterken van onze informatiepositie en het versterken van de proactieve rol (stimuleren van bedrijven om aan wet- en regelgeving te voldoen; signaleren van maatschappelijke risico's). De NVWA richt zich in haar toezicht op het steeds complexer en internationaler worden van producten en productieketens. Specifieke aandacht heeft de NVWA voor productgroepen met flinke risico's zoals batterijen en accu's, kinderspeelgoed en attractie- en speeltoestellen.

Tabak- en alcoholontmoediging

Roken, vaperen en problematisch alcoholgebruik leiden tot grote schade voor de gezondheid en de maatschappij. Daarom willen we in Nederland een rookvrije en vapevrije generatie verwezenlijken en problematisch alcoholgebruik voor 2040 flink terugdringen. De NVWA zet zich met haar toezicht in voor een rookvrije, vapevrije generatie en een gezonde leefstijl.

De focus in 2025 voor het toezicht op tabaks- en alcoholontmoediging ligt op het terugdringen van de beschikbaarheid, zichtbaarheid en aantrekkelijkheid van rookwaren, het terugdringen van de blootstelling aan roken en vaperen, het terugdringen van overmatig alcoholgebruik en de beschik-

baarheid van alcohol voor jongeren en het uitvoeren van het experiment gesloten coffeeshopketen.

Buiten bovengenoemde publieke belangen voert de NVWA ook andere werkzaamheden binnen de VWS-opdracht uit.

De NVWA adviseert VWS in 2025 over de recente ontwikkelingen van de insleep en vestiging van invasieve exoten. Op basis van deze inzichten zal mijn collega van VWS met relevante stakeholders een nieuw haalbaar beleidsdoel en een breed gedragen en effectieve aanpak formuleren. Zij zal u te zijner tijd informeren over de uitkomsten. Daarnaast werkt de NVWA in het kader van de pandemische paraatheid aan het Nationaal Actieplan versterking zoönosebeleid.

2. Werkzaamheden LVVN-terrein

Dierenwelzijn

De NVWA streeft naar een samenleving, waarin iedereen gemotiveerd is om dieren, waarvoor wij zorgdragen, een dierwaardig bestaan te geven. Bij het toezicht op dierenwelzijn beoordeelt de NVWA diverse aspecten die bepalend zijn voor het welzijn. Vertrekpunt daarbij is de erkenning van de intrinsieke waarde en de integriteit van het dier. De NVWA richt zich op diverse schakels in de keten: de primaire bedrijven, het transport en de slacht.

Het toezicht op dierenwelzijn richt zich op de borging van het welzijn van landbouwhuisdieren (door houders op primaire bedrijven, bij transport en tijdens het doden bij het slachten) en de borging van het welzijn van bedrijfsmatig gehouden gezelschapsdieren, dierentuin- en circusdieren, proefdieren en wilde dieren.

Diergezondheid

De NVWA speelt een belangrijke rol in het gezond houden van dieren. We houden toezicht op de diergezondheid van productiedieren, gezelschapsdieren en dieren die in het wild leven. Dat doen we bijvoorbeeld door dierziekten en zoönosen (een infectieziekte die van dier op mens kan overgaan) te monitoren en door slachtdieren te keuren.

De focus in 2025 voor het toezicht op diergezondheid ligt op preventie van de verspreiding van dierziekten, het verder versterken van onze informatiepositie om besmettelijke dierziekten en zoönosen vroegtijdig te kunnen signaleren en het leveren van een proactieve bijdrage aan nationale en internationale wet- en regelgeving op het gebied van diergezondheid, zoönosen en pandemische paraatheid. Ook in 2025 zal de monitoring en, indien noodzakelijk, de bestrijding van dierziekten veel van onze capaciteit vergen.

Natuur en milieu

De NVWA zet zich in voor een gezonde leefomgeving voor mens en dier. De NVWA draagt met haar toezicht bij aan de instandhouding van de biodiversiteit en duurzame toepassingen, bijvoorbeeld in de landbouw en visserij. De NVWA richt zich op verbetering van de waterkwaliteit en beperking van milieuschade door meststoffen.

De focus in 2025 voor het toezicht op natuur en milieu ligt op de instandhouding van biodiversiteit en duurzaam beheerde visbestanden, verbetering van de waterkwaliteit en de milieucondities (in het kader van

de Nitraatrichtlijn en de Kaderrichtlijn Water), de beperking van milieuschade door meststoffen en vermindering van de blootstellingsrisico's voor mens, dier en milieu, als gevolg van de illegale handel in en onjuist gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en biociden.

Plantgezondheid

De NVWA draagt bij aan het behoud van voedselzekerheid, inheemse biodiversiteit en aan een vitale groene sector. Dit doet de NVWA door bij te dragen aan het voorkomen van de introductie en bestrijden van schadelijke bestrijdingsplichtige plantenziekten en -plagen.

De focus in 2025 voor het toezicht op plantgezondheid ligt, onder meer, op preventie. Het vergroten van de bewustwording van fyto-sanitaire risico's en de daaruit voortvloeiende verantwoordelijkheden binnen de sector. Ook werkt de NVWA aan bewustwording bij burgers, o.a. door te waarschuwen geen planten uit het buitenland mee te nemen. Daarnaast zet de NVWA in op inzicht in de actuele fyto-sanitaire risico's, door middel van een toezichtbeeld Plantgezondheid. Verder ontwikkelt de NVWA het toezicht verder op e-commerce van fyto-sanitaire producten.

Herziening Stelsel Keuren en Toezicht

In 2023 is de NVWA begonnen met het anders inrichten van het toezicht op de slachtketen, met als doel een betere borging van de publieke belangen voedselveiligheid, diergezondheid en dierenwelzijn. Dit doet de NVWA door een transparante scheiding en toedeling van rollen en taken, effectiever en flexibeler toezicht en uniformering van de handhavingscultuur. Om dit te realiseren zijn binnen de directie Slachttoezicht per 1 januari 2025 de toezichthoudend dierenartsen en de inspecteurs samen met de Ondersteunend Medewerkers Toezicht (OMT) en de operationeel coördinatoren (beide laatste groepen waren voorheen de Officieel Assistenten van KDS), onder één aansturingslijn gebracht. Zo kan in teamverband invulling gegeven worden aan het gehouden toezicht, kwaliteitsborging, vernieuwing van werkprocessen, kennisontwikkeling en opleiding, zowel voor het Ante Mortem (AM)- als het Post Mortem (PM) toezicht op de slachthuizen.

Tot slot

De NVWA draagt zorg voor de publieke belangen. Iedereen moet erop kunnen vertrouwen dat de producten en voedingsmiddelen die ze kopen veilig zijn. En dat ondernemers zorgvuldig omgaan met dieren, milieu en de natuur. Dat is primair een verantwoordelijkheid van ondernemers zelf. De NVWA is er om samen met hen te zorgen dat risico's beperkt blijven of worden voorkomen. En om, waar nodig, in te grijpen. Zo dragen we bij aan een betrouwbare voedsel- en warenproductie en beschermen we de belangen van mens, dier en natuur.

Over de resultaten en effecten van de inzet van de NVWA in 2025 zal de Tweede Kamer op de gebruikelijke wijze via het jaarbeeld over het jaar 2025 worden geïnformeerd.

De Staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur,
J.F. Rummenie